

13. *A természet után való rajzolás az iskolában.* Irta Boros Radó (V. k. reáliskola). Ez eleve, de kissé, — hogy úgy mondjuk — művészi pongyolasággal írt értekezéstől nem tagadható meg az, hogy nagy határozottsággal felülemelkedik a rajzoktatásra nézve közönségesen hangoztatott utilitárius motívumokon, és az átlagosnál jóval magasabb szempontból nézi a rajzoktatás feladatát. Az iskolai rajzoktatásnak szerinte kettős iránya van; fejleszteni az ifjában ama képességet, hogy gondolatnak és képeinek kifejezésére az írás mellett a rajzot is használhassa; *úgy tudjon rajzolni, mint írni*, egyszerű, naiv módon a képeit leírni és lerajzolni, másrészt meg kötelessége az iskolának nemcsak egyszerű kifejező módra tanítani az ifjút, hanem bevezetni őt a költői, művészi szép elemeibe, hogy az ne csak egy pillanatig hasson, hanem mélyebb hatást is gyakoroljon. Tanítással, valamely remekmű jelességeinek pusztasorsorolásával ezt el nem érhetjük. Lassan, lépésről-lépésre kell a növényekkel a dolgokban a lényegest felismertetni. A lényeges, a jellemzetes: az artistikusnak első vonása. Ha az ifjú kezdi felismerni, miben mi a lényeges, könnyebben érti meg, miképen lehet a lényegest a legegyszerűbb módon visszaadni. A rajznak tehát — folytatja Boros — nem tisztán gyakorlati célja és haszna van; mert ha csak némi kéz ügyesség volna elérendő, akkor bizony nem volna érdemes a rajzoktatást minden tanulóra kiterjeszteni. A cél inkább a felfogásban van, hogy a tanuló a formákban a lényegest felismerni és a legegyszerűbb módon visszaadni tudja. A szakmájáért lelkesedő tanító-ember megbocsátható túlzásával szól aztán Boros evvel kapcsolatban a rajz pædagogiai hatásával. «*Ily fegyelmezett eljárás mellett az intelligentia fejlődik legelőször; az ifjú elbánni tanul a legcomplicáltabb helyzetekkel, visszavezetvén mindent legegyszerűbb alapjára; vágy ébred benne önálló alkotásra; nemesbedik a jellem, megkedvelvén az egyszerűt, őszintét; fejlődik az igazságérzet; megkedveli a munkát; nem unatkozik soha; kitartást tanul; önállóan ítél és határoz; az eredményekért csak önmagát teszi felelőssé.*» E kettős célt, t. i. egyfelől az egyszerű kifejező mód elsajátítását és az artistikusnak legalább megértését és átérését, azaz a természet és művészet szépségeinek felismerését *nem érhetjük el, ha úgy tanítjuk a rajzot, mint eddig tanították, t. i. ha minták után rajzoltatunk.* A minták egyszerű másolása ugyanis megakasztja az önálló felfogást is kizárja az önműködést (?). A minta már más ember itéletének az eredménye, azonkívül a minták túlyomó része már nagyon távol, hosszú, évszázados abstrahálás eredménye. Nekünk e minták helyett (melyek részben csak schemák, részben befejezett művek, melyek a kifejezésnek csak néhány korlátolt módját tüntetik fel), a természetből magából kell modelleinket választanunk. Átmenetként támaszkodva a lapmintákra, alkalmas dolog egyes nagyobb levelet rajzoltatni (pl. úgy, hogy azokat egy előttünk levő

papirlemezre tüvel megerősítjük); az ily modell majdnem tisztán lap-mintaszámba mehet; felépítjük nagy massáját, vázoljuk arányait; meg-rajzoljuk contourjait; a megvilágítással, kevés árnyékolással, mintegy csak accentuálva, jelezzük térbeliségét, mozgását stb. Az eredeti és a rajz aztán egymás mellé téve, messziről nézendő és lényegében összehasonlítható; így a tanuló maga corrigálhatja önmagát. A leveleket később megszaportítjuk, egy-egy levélágat, galyat hozunk elő; a természet mind-egyiknek adott bizonyos sajátzerű lendületet. Még később egyes haladottabb csoportok mezei növényeket, gyümölcsöket stb. vehetnek elő, sőt színekkel is megpróbálkozhatnak, de itt is a lényegesre helyezve a fősúlyt. Az előadás módja, a rajz technikája, legyen a legegyszerűbb, öntudatos és találó; lehetőleg fel se tűnjék; kínos szemünknek látni, hogy a rajz sok fáradtsággal, céltalan símitgatással, aprólékosan készült. Szintúgy ki nem elégtő, ha a munka fitymálva oda van hányva. A technikai előadás legyen változatos is; most rendszeren csak czeruzával dolgoznak, pedig gyakorlandó a toll-, ecset- és szénkezelés is, a mint azt a munka nagysága és jelleme követeli. Így érhetné el az iskola a kitűzött kettős célt. A mit az iskola nem tehet, azt az önképzésnek kell pótolnia; szívére kell kötni az ifjúságnak, hogy — különösen a nyarat felhasználva — sűrűen rajzolgasson a természet után. Figyelmeztessük az ifjakat, hogy ne zárkózzanak el mindig saját személyökkel: nézegessenek, figyelgessenek meg mindent, különösen az élő, a mozgó dolgokat, s a ki már valamire vitte, kísérelje néhány czeruzavonással a mozdulato-
kat, formákat, melyeket megfigyel.

14. *Az egyenlet alkalmazása feladatok megfejtésénél.* Írta Marcsics János (besztercebányai k. kath. főgymnasium). Egyike ez azon dolgozatoknak, melyekről igazán nem tudni, kinek számára írták. A szakembernek tudós olvasmányul? Csak a dolgozat naiv címét kell megtekinteni, hogy ily szándékra gondolni se merjünk. A tanulónak önképzést előmozdító gyakorlatul? Ahhoz nagyon is kevés a példája, és a mi van, az is nagyobbára üres és értéktelen. A tanárnak methodikus okulásul? Ilyent is hiába keresnénk benne. A dolgozat tehát abból a régi, hál' Istennek kihalófélben levő speciesből való, melynek «programm-töltelék» a neve. Hogy mi e helyt megemlítsük, annak oka csak az, hogy mégis — úgy látszik — bizonyos methodikus tendenciával kívánta feldolgozni a középiskolai algebraanyag egyik részét. De milyen kevés köszönet van e feldolgozásban!

IV. *A középiskolai szervezés és középiskolai statistika egyes kérdéseit tárgyalják a következő értekezések: 1. A felvételi vizsgákról.* Írta Dr. Mayer György. (Erzsébetvárosi állami gym.). A középiskolákról szóló 1883. évi XXX. törvényezikk 10. §-a felmenti a népiskolát végzett, és annak negyedik osztályáról jó bizonyítványt felmutató tanulókat a fel-